

Intră în Miliția Țării încă din 1838, la vârsta de 24 de ani, cu gradul de praporcic, pentru care primește o leafă de 2 486 lei și bani¹. În ierarhia nobiliară nu știm să fi deținut alt rang decât acela de paharnic, în 1855².

Evenimentele anului 1848, moment ce servește și ca măsură a integrării românilor în Europa³, îl găsesc cu gradul de parucic în garnizoana Craiova, sub comanda maiorului Vlădoianu, comandantul polcului.

După înăbușirea revoluției, în cele două Principate sunt instituite comisii speciale pentru cercetarea și despăgubirea proprietarilor, pentru urmărirea și anchetarea celor implicați în acțiunile revoluționare, precum și o Înalță Curte Criminalicească pentru judecarea celor deținuți, înființată la 18/30 aprilie 1849. Constantin I. Lahovari este și el anchetat, la 1 aprilie 1849, de Comisia celor implicați în faptele revoluționare de la 1848, sub acuzația de „*fapte revoluționare*”. Mărturia sa dă expresie confuziei care a domnit în țară și în rândul armatei în acele momente fierbinți. În legătură cu „*complotul revoluției*”, declară el, nu a avut nicio cunoștință înaintea izbucnirii ei. Despre aceasta a aflat la Bechet, unde se deplasase, în urma ordinului primit din partea comandantului polcului, pentru a prelua comanda roții de acolo. Aici a fost informat de către săteni că toți soldații plecaseră, iar de către directorul carantinei că ofițerul roții ar fi mers spre pichete pentru a sprijini niște „*făcători de rele*” care ar fi trecut din Turcia în Principat. La Caracal a fost arestat de o ceată de dorobanți și orășeni. După trei zile a fost trimis la Craiova, sub arest, bănuțat a fi spion, iar de aici a plecat spre București. În timpul „*reacției*” de la 19 iunie se afla în drum spre Capitală, iar în timpul celei de la 30 la Rm. Vâlcea, de unde a mers la Craiova, la ostul său dinaintea revoluției. Aici se afla în momentul restatornicirii „*legalei oblăduiri*”, dar polcul său a primit ordin să se deplaseze la Râmnic. În lagărul de la Troian a aflat că ar fi fost trimisă o „*roată*” spre Pitești pentru a-l ucide pe fratele său, numit cărmuitor acolo. Înștiințat de acesta că s-a reinstaurat „*legala oblăduire*”, a fugit din lagăr și, împreună cu tatăl său, a plecat spre Sibiu, unde se afla restul familiei. La mănăstirea Cozia, recunoscut fiind de soldați, a fost arestat și s-a aflat pe punctul de a-și pierde viața dacă nu le-ar fi explicat că vremea anarhiei a trecut, că s-a reintrodus Regulamentul Organic. Numai prin această fugă peste graniță a putut scăpa din lagărul lui Magheru. La depunerea jurământului de către divizionul de cavalerie nu a participat, aflându-se „*de jurnă*”, nici la arderea Regulamentului, săvârșită în orașul Craiova, și nici nu și-a ars diploma rangului, cum procedaseră alți ofițeri și orășeni. Comisia, având în

¹ Analele parlamentare ale României, tom IX, *Obișnuita Obștească Adunare a Țării Românești*, Legislatura a II-a, Sesiunea a III-a (a VIII-a), 1839–1840, București, 1898, f. 228;

² Direcția Județeană Vâlcea a Arhivelor Naționale (în continuare D.J.V.A.N), fond *Tribunalul Vâlcea*, dos. 131 / 1855, f. 10

³ Keith Hitchins, *Români*, București, 1998, p. 285.

vedere că acuzatul nu a săvârșit jurământul cerut atunci, că mergerea lui în tabăra lui Magheru nu poate fi considerată un act de devotament față de acesta, ci unul săvârșit sub imperiul împrejurărilor vremii, că sustragerea lui din tabără și trecerea peste graniță, împreună cu familia, dovedesc „*sila cu care s-a îndatorat a merge în acea tabără*”, îl declară nevinovat, „*în categoria faptelor revoluționare*”. Hotărârea aceasta, luată la 5 iulie 1849, este adusă la cunoștința generalului locotenent Daninberg, comandantul Diviziei a XIII – a⁴.

Revenit în viața civilă, intră mai întâi în justiție. Către sfârșitul anului 1849 sau în cel următor este desemnat judecător la Judecătoria Vâlcea⁵, iar în 1853, când mama sa se află în proces cu Francisca Leopoltova pentru închirierea unor case, este deja președinte al acestei judecătoriai⁶. În urma intervenției fratelui său Grigore, pe atunci procuror la Curtea Criminală, pe lângă ministrul Brăiloiu și directorul Nicolae Racoviță, este numit în 1862 membru al Curții din Craiova⁷.

Câțiva ani mai târziu, respectiv în aprilie 1867, este trecut în lista generală a persoanelor locuitoare în urbea Râmnic, îndreptățite, prin art. 258 – 262 din Procedura Codului Penal, de a fi jurați în viitoarea sesiune judecătorească⁸.

Ocupă apoi diverse funcții în administrația de stat conform „*Tabloului de nume și prenumele prefectilor, directorilor, subprefectilor și polițailor ce s-au succedat la acest district (Vâlcea) de la 1 ianuarie 1857 și până acum (1866)*”, întocmit din ordinul ministrului de interne din 21 decembrie 1866, C.I.Lahovary este numit prefect la 19 și 20 februarie 1857, prin decretul nr. 264 și ordinul nr. 1322⁹. În această calitate coordonează alegerile pentru Divanul ad-hoc din județ. În lista proprietarilor înscriși „*spre a figura la alegerile deputaților pentru Divanul ad-hoc*”¹⁰ și în lista moșnenilor cu drept la alegerea deputaților clasei lor pe care le înaintează Ministerului de Interne la 3 iunie 1857, precizează că numărul proprietarilor din district este de 221, iar al celorlalți de 5 711¹¹. Dintre problemele cu care se confruntă ne reține atenția respingerea cererii marelui logofăt Ion Otetelișanu de a fi înscris în lista electorală a proprietarilor de primul rang, pe motiv că moșia sa, Otetelișul, este ipotecată către stat¹². Măsura aceasta îi atrage critici severe din partea ministrului C. Gr. Ghica, întrucât respectivul proprietar, ca boier de clasa întâia, avea

⁴ D.J.V.A.N., *Comisia celor amestecați în faptele revoluționare de la 1848*, dos. 58, f. 3-5.

⁵ Arhivele Naționale Istorice Centralei (în continuare A.N.I.C.), fond *Ministerul de Justiție*, Civile, dos. 576 / 1849, f. 37.

⁶ D.J. V. A.N, fond *Tribunalul Județului Vâlcea*, dos. 171 / 1855, f. 4v

⁷ D.J.V.A.N., fond *Filip Lahovary*, Colecția scrisori, nr. 1067.

⁸ D.J.V.A.N., fond *Primăria orașului Rm. Vâlcea*, dos. 448 / 1867, f. 4 .

⁹ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 41 / 1866, f. 109 - 110

¹⁰ A. N.I.C., *Ministerul de Interne, Diviziunea Administrativă*, nr. 2321 / 101 / 1875, f. 788; v. și *Documente privind Unirea Principatelor. Corespondența politică 1855 – 1859*, București, 1963, p. 404 – 405; *1859 în județul Vâlcea*, nr. 18.

¹¹ *Ibidem*, f. 795.

¹² A. N. I. C., fond *Ministerul de Interne, Diviziunea Administrativă*, nr. 2322 /102 / 1857, vol. I, f. 477.

dreptul de a fi ales chiar în condițiile în care moșia îi era ipotecată¹³. În virtutea atribuțiilor ce-i revin, rezolvă incidentul ivit, singurul de altfel, între subcîrmuitorul plășii Oltețul de Sus, Șt. Pleșoianu și alegătorul Take Străchinescu, care revenise de curând de la Paris¹⁴. Același alegător reclamă Adunării Ad-hoc, la 29 septembrie 1857, că C.I. Lahovary „se silește ca să fabrice vre-o revoltă ca să dea pretext la vre-o invazie străină”¹⁵. De pe poziția aceleiași funcții, la 5 iunie 1857, aplică măsuri administrative împotriva subcîrmuitorului plășii Otăsău, Iancu Olănescu, pe motiv că ar fi bătut pe deputații satului Ciorăști, care ar fi semnat o programă a Comitetului Central de la București, și pe motiv că „a voit, și fără de vreme și în contra tuturor lumenelor afișe, a impune, ca dregător, prin faptă, vre-o opinie a sa celor din cercul plășii sale”¹⁶. În aceeași calitate organizează grandioasa primire făcută de locuitorii județului Prințului Caimacam, Al. D. Ghica, iar la 15 septembrie 1858 trimite Comisiei târgului Ocnele Mari suma de 500 de lei, dăruiri de acesta cu prilejul vizitei efectuate¹⁷. În ianuarie 1859 supraveghează alegerile pentru Adunarea Națională. La data de 13 comunică prințului Barbu Dimitrie Știrbey că a fost ales deputat de către Colegiul alegătorilor direcți din orașul Râmnic.¹⁸ Cu prilejul venirii lui Al. I. Cuza în București, organizează festivitățile din reședința județului.¹⁹ Deține această funcție până la 14 februarie 1859. În locul său este numit, la aceeași dată, G.G. Golescu²⁰.

În viața politică, C. I. Lahovary se implică în măsură mult mai mică decât ceilalți membrii ai familiei. Debutul și-l face în primăvara anului 1866. Cu ocazia alegerilor pentru noua Adunare, care avea să-l proclame pe Carol ca domn, alegătorii primari ai comunei urbane Govora, plasa Ocolu, îl desemnează la 11 aprilie 1866 între alegătorii direcți, cu 82 voturi. La 19 aprilie participă la alegerea deputatului aceluși oraș în Camera Electivă²¹. Ales fiind, dintre 11 candidați, președinte al Biroului Definitiv, cu 93 voturi²², semnează procesul verbal prin care se constată alegerea fratelui său Nicolae ca deputat în Camera Electivă pentru urbea Ocnele Mari²³.

Ca proprietar în plasa Oltului și în comuna Budești, județele Argeș și Vâlcea, dispunând de un venit de 1035 lei, este trecut, de fiecare dată când au loc alegeri, în listele alegătorilor Colegiului I pentru Adunare și Senat, precum și în

¹³ *Ibidem*, vol. II, f. 479, 484

¹⁴ C. Speri, *Contribuțiuni la istoricul alegerilor pentru divanul ad – hoc în județul Vâlcea*, în “*Studii și articole de istorie*”, II, 1957, p. 492

¹⁵ A. N. I. C., fond *Divanul Ad – Hoc, Țara Românească*, nr. 14 / 1857, f. 47; 51

¹⁶ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 89 / 1857, f. 354; v. și 1859 în *județul Vâlcea*, nr. 20

¹⁷ D.J.V.A.N., fond *Primăria Ocnele Mari*, dos. 109 / 1858, f. 47

¹⁸ *Mărturii istorice privitoare la viața și domnia lui Știrbey Vodă*, București, 1905, f. 670.

¹⁹ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 3 / 1859, f. 40.

²⁰ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 41 / 1866, f. 109 – 110.

²¹ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 135 / 1866, f. 51.

²² *Ibidem*, f. 98.

²³ *Ibidem*, f. 100.

listele persoanelor eligibile în cele două foruri legislative²⁴, însă rareori reușește mai mult de atât. La scrutinul din 31 octombrie 1866 pentru alegerea unui deputat în Camera Electivă nu obține decât un singur vot, victoria revenind, cu 97 voturi, fratelui său Grigore²⁵. Doar la 3 noiembrie 1866 întrunește unanimitatea celor 12 voturi ale alegătorilor Colegiului I pentru Senat²⁶.

Lipsa experienței parlamentare, a spiritului parlamentar, îl marchează profund. Într-un mod în aparență surprinzător, la 10 septembrie 1866 contestă înscrierea fraților săi în lista Colegiului I din orașul Râmnic, fiul conservatorilor, neînțelegând necesitatea concentrării forțelor politice, accentuând, s-ar putea spune, instabilitatea politică: „*Dacă n-ar fi eșit Colegiul I – iul, un colegiu privilegiat, compus d-o sigură familie, n-aș fi cu mâhnire silit astăzi, nesocotind orice legământ de familie, să viu eu a contesta pe cei mai de jos însemnați, pe care Nicu Lahovary, viind de la București, i-a înscris în acest colegiu, nesocotind legea electorală, votată în Cameră și de însuși în anul acesta. Cu o mână dar pe conștiință și cu cealaltă pe acest sacru depozit, legea electorală, ... contestez ca ilegalmente înscriși pe Nicu și Iorgu, frați Lahovary, Al. Lahovary, fiul celui dintâi, Petre Millo, ginerele celui dintâi, și pe domnul Statache Bârsescu, cel reclamat de Nicu către primărie a-l înscrie în acest colegiu*”²⁷.

Regimul de ordine și stabilitate instituit de guvernarea conservatoare îi asigură, în ianuarie 1873, alegerea ca senator. Trei ani mai târziu, deși alegerile pentru Colegiul I dau o mare majoritate opoziției liberale, el este ales la Vâlcea, iar fratele său Nicolae la Cahul²⁸. Raportul prezentat în ședința Senatului din 21 aprilie 1876 de către C. Grădișteanu consideră alegerea ca nulă, fiindcă s-a votat „pe față”, iar nu secret. În timpul dezbaterilor, N. Lahovary subliniază că numărul mare de voturi obținute de fratele său se datorează numeroaselor servicii ce a făcut localității și alegătorilor. Alegerea este, totuși, invalidată cu 31 voturi pentru și 21 împotriva, punând capăt activității sale politice²⁹. Ziarul *Timpul* îi ia apărarea, arătând că alegerea a fost casată fără anchetă parlamentară, fără a se cerceta dacă toți sau numai câțiva au votat deschis, și se întreabă: „*până la ce punct ... se poate sili un alegător, când nu vrea, a-și ascunde votul?*” Concluzia editorialului este că prin această invalidare se urmărește „*să sfărâme cu orice preț alegerile senatorilor care nu făceau parte din tagma coalițiunii (liberale, n.ns.) și nu împărtășeau opiniunile ei*”³⁰. Peste câteva zile, același ziar cere colonelului N. Haralambie să declare dacă alegătorii Colegiului I de Dolj „*n-au votat mai toți pe față pentru dumnealui*”³¹.

²⁴ D.J.V.A.N., fond *Primăria orașului Rm. Vâlcea*, dos. 383 / 1866, f. 41 v. – 42; f. 48 v. – 49; dos. 407 / 1866, f. 89, 99.

²⁵ D.J.V.A.N., fond *Primăria orașului Rm. Vâlcea*, dos. 401 / 1866, f. 13.

²⁶ D.J.V.A.N., fond *Primăria orașului Rm. Vâlcea*, dos. 403 / 1866, f. 10.

²⁷ D.J.V.A.N., fond *Primăria orașului Rm. Vâlcea*, dos. 382 / 1866, f. 38.

²⁸ C. Bacalbașa, *Bucureștii de altădată*, vol. I, p. 160.

²⁹ „*Timpul*” din 27 aprilie 1876, an I, nr. 21.

³⁰ „*Timpul*” din 29 aprilie 1876, an I, nr. 22

³¹ „*Timpul*” din 6 mai 1876, an I, nr. 25.

Eșecul politic nu-l împiedică să se implice, cu toată dăruirea și priceperea, în viața publică a județului și orașului natal. Complicațiile internaționale din primăvara anului 1866 fac necesară concentrarea armatei române între București și Giurgiu. Cheltuielile pentru întreținerea ei fiind foarte ridicate, Ministerul Finanțelor face un călduros apel la toți românii ca „*prin ofrande patriotice, atât în vite cât și în băuturi, să vie să arate a lor recunoștință și iubire armatei române*”³². Ca urmare a invitațiilor adresate de prefectul județului în ziua de 31 mai 1866³³, C.I.Lahovary și alți cetățeni ai reședinței județului constituie, la 6 iunie, Comitetul pentru strângerea ofrandelor, necesare întreținerii armatei „*pe timpul cât va fi pe picior de rebel în fața împrejurărilor în care se află astăzi Patria*”³⁴. Mai mulți ani consecutiv ocupă locul de membru în Consiliul Județean, pentru început ca reprezentant al plășii Oltul. În conformitate cu decretul Locotenenței Domnești, la 1 mai 1866 se organizează noi alegeri pentru desemnarea membrilor și supleanților Consiliului Județean la fiecare plasă. El este ales din nou, la aceeași plasă, cu 61 de voturi³⁵. După patru ani este ales consilier din partea plășii Ocolu³⁶. Prin decretul din 22 octombrie 1866, Domnul îl numește președinte al Consiliului General al Județului Vâlcea. Dintre cei trei candidați la această funcție, el obținuse cel mai mare număr de voturi, nouă, în timp ce Dincă Slăvițescu și Manole Golescu obținuseră șapte și, respectiv, cinci voturi³⁷. În această calitate participă la entuziasta primire făcută Domnului la 25 aprilie 1867, citind și un discurs³⁸. Este numit din nou președinte al Consiliului General, pentru sesiunile anului 1870 – 1871, prin decretul din 12 noiembrie, numire comunicată prefecturii de către ministrul de interne Argintoianu, fiind preferat față de P. Munteanu și C. Slăvițescu³⁹. Am întâlnit din această vreme răspunsul său din 28 noiembrie 1870, negativ, din nefericire, la referatul directorului general al Arhivelor Statului referitor la prevederea unei sume din buget pentru înființarea unui serviciu de arhivă în județ, din cauza reducerii venitului la o zecime⁴⁰. Susține, în schimb, o serie de propuneri care au ca obiectiv îmbunătățirea situației din județ: construirea unui pod stătător pe apa Oltului, la vadul Goranu, pe calea națională, construirea unei branșe de drum de fier din linia cea mai apropiată a căii ferate Slatina – Ocnele Mari, executarea șoselei de pe calea națională Râmnic – Căineni, „*spre a lega interesele locale cu Transilvania și a se da viață comerțului*”, inițierea unui proiect de lege privind lucrarea șoselelor vicinale și comunale în același mod de executare a șoselelor județene în circumscripția fiecărei plăși⁴¹. Se numără, de asemenea, între persoanele care, după art. 22 - 25 din legea organică a Comunei, însușesc

³² D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 62 / 1866, f. 67.

³³ *Ibidem*, f. 69.

³⁴ D.J.V.A.N., fond *Primăria orașului Rm. Vâlcea*, dos. 378 / 1866, f. 1 – 1 v.

³⁵ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 66 / 1866, f. 59.

³⁶ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 20 / 1870, f. 234.

³⁷ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 66 / 1866, f. 156.

³⁸ D.J.V.A.N. fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 125 / 1867.

³⁹ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 20 / 1870, f. 320.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 352.

⁴¹ *Ibidem*, f. 361.

condițiile cerute pentru a alege direct pe membrii Consiliului Comunal, conform art. 21 din aceeași lege, plătind către stat o dare personală de 48 de lei și o patentă de 35 de lei⁴².

În dorința de a da o nouă dovadă de afecțiune ce poartă orașului natal, la 15 noiembrie 1869, în numele său și al fraților săi, donează Primăriei Râmnic plațul situat între proprietățile lor, spre a servi orașului drept piață⁴³. Actul de donație, luat în discuție în ședința Consiliului Comunal din 24 septembrie 1870, desfășurată sub președenția primarului Ștefan Carabatache, este admis împreună cu condițiile expuse în el. Donatorul consimte ca, în eventualitatea în care nu se va putea face fântână sau un monument pentru înfrumusețarea orașului, să se ridice un pavilion, tot cu scopul de înfrumusețare „și pentru plimbarea și șederea plimbătorilor, iar nu pentru vre o speculă”. De vreme ce valoarea donației depășește suma prevăzută de legea comunală, 10 000 lei, actul de danie este luat în deliberare și de Comitetul Permanent și supus sancțiunii Domnului⁴⁴. Acordarea acesteia este comunicată prefectului, la 11 noiembrie 1870, de către ministrul de interne, C. Argintoianu⁴⁵.

Într-o anumită măsură contribuie la propășirea școlii în județul natal, dovedind, în această privință, o concepție demnă de cei mai înaintați oameni ai timpului. Rugămintea adresată de 1 decembrie 1863 inspectorului școlilor comunale din districtul Vâlcea, D. Petrescu, de a numi învățător în comuna Orlești pe un om din proprietatea sa este cea mai bună dovadă: „Doresc prea mult a se înființa școală în comuna aceasta, unde a mai fost, tot prin stăruința mea, cunosc marele avantajiu ce ar trage națiunea când s-ar regula și s-ar înființa școale prin toate comunele”⁴⁶.

Soția sa, Elisabeta Sterian, contribuie în 1870 la subscripția publică, deschisă sub patronajul reginei, care luase sub ocrotirea sa Azilul de Copii Orfani „Elena Doamna”, în vederea construirii unui stabiliment și a unei capele⁴⁷.

Prin cartea de epitropie din 18 mai 1854 este orânduit curator al averii părintești⁴⁸. Avera sa imobilă se compune din moșiile MĂGURENI, moștenită de la părinți, și ORLEȘTI, situată în plasa Oltului, județul Vâlcea. Cultura preferată aici este cea de grâu. Pe temeiul unor contracte agricole, în 1881 aproape întreaga suprafață a moșiei este semănată cu această cultură. Țăranii, însă, „învoitorii”, crezând că vor fi patronați de administrație, nu execută tăierea culturii, existând pericolul să se scuture. Cazul este rezolvat prin intervenția promptă și energică a subprefectului Șt. Filipescu din Drăgășani⁴⁹.

⁴² D.J.V.A.N., fond *Primăria orașului Rm. Vâlcea*, dos. 482 / 1868, f. 12.

⁴³ D.J.V.A.N., fond *Primăria orașului Rm. Vâlcea*, dos. 610 / 1869, f. 1.

⁴⁴ *Ibidem*, f. 3 v

⁴⁵ *Ibidem*, f. 6; v. și dos. 114 / 1870, f. 3.

⁴⁶ Biblioteca Academiei Române, *Manuscrise românești*, 3748, f. 234 – 234 v.

⁴⁷ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 99 / 1870, f. 4.

⁴⁸ D.J.V.A.N., fond *Tribunalul Județului Vâlcea*, dos. 138 / 1854, f. 9.

⁴⁹ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 64 / 1892, f. 22; v. și *Problema țărănească în Oltenia în sec. al XIX – lea*. Documente, București, 1967, nr. 370, p. 474.

O suprafață însemnată este afectată culturii viței de vie. În matricolele periodului curent al comunei Mitrofani se găsesc înscrise, la 19 martie 1882, nouă pogoane vie lucrătoare și patru pogoane vie nelucrătoare, care aparținuseră lui C.I Lahovary, cu un impozit financiar anual de 20 de lei⁵⁰.

Aproximativ 2000 – 2500 pogoane din cuprinsul moșiei sunt ocupate de pădure. Închiderea unui drum de acces de către arendașul său declanșează un conflict cu locuitorii. În memorialul adresat ministrului de interne la 24 ianuarie 1873, senatorul C. Lahovary explică situația acestor drumuri: pe moșia sa, de aproximativ 40 de ani, s-au curățit în pădure măguri, unde atât locuitorii cât și străinii au plantat vii, cu plată de otașină, au creat pogoane de arătură, deschizându-se cu această ocazie mai multe drumuri mici prin pădure, care nu au fost niciodată drumuri mari de comunicație. Prefectul județului, precizează el, „orbit de pasiuni personale, ... uitând că trebuie ... a păzi buna ordine și buna armonie între administrații săi, și mai cu seamă între proprietari și locuitorii rurali, încurajează prin mijloace indirecte pe câțiva dintre locuitorii mei ... să reclame deschiderea tuturor drumurilor pentru transport de lemne de pe alte proprietăți ... Înțelegeți, Domnule Ministru, că rezultatul unei asemenea răzbunări, făcută de un prefect contra unui proprietar, nu aduce alt efect decât un al doilea fapt ca în Galitzia”⁵¹. Afirmățiile din urmă ne determină să întrezărim și în gândirea lui, deși nu într-o formă conceptualizată, ideea conservatoare de stabilitate, de păstrare a vechilor raporturi sociale, de armonie socială, de repulsie față de schimbare, față de zguduiri sociale. Chiar a doua zi, ministrul de interne, Lascăr Catargiu, ordonă prefectului să se efectueze o cercetare riguroasă, iar dacă drumurile nu au fost în categoria celor vicinale, comunale sau județene, să se mențină statu-quo-ul⁵². La rândul său, prefectul ordonă subprefecților de Olt și Otăsău să efectueze o scrupuloasă cercetare asupra existenței drumurilor de comunicații, precum și asupra globirilor și amenințărilor cu arma ale îngrijitorului moșiei împotriva locuitorilor⁵³.

Nu puteau lipsi, nici în cazul acestei moșii, conflictele cu vecinii. La 13 august 1881, proprietarul deschide un proces la Judecătoria Ocolului Drăgășani împotriva vecinei sale Dumitra, soția defunctului Ilie Bălșanu, din comuna Sutești, care, în primăvara aceluiași an, îi devastase braniștea situată în poalele viei de la Mitrofani, pentru a fi obligată să-i respecte posesiunea și pentru daune - interese.⁵⁴

Soția sa stăpânește moșia Orlești-Pădurețu, a cărei nudă proprietate o vinde lui Constantin N. Herescu la 17 decembrie 1903, rezervându-și pentru tot restul vieții uzufructul și administrația moșiei, precum și dreptul de a exploata pădurea. Prețul vânzării este de 70 000 lei. În actul de vânzare sunt enumerați vecinii moșiei: la răsărit Scaioși și moșnenii din comuna Fișcălia, la apus

⁵⁰ D.J.V.A.N., fond *Filip Lahovary*, dos. 3, f. 2.

⁵¹ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Vâlcea*, dos. 37 / 1873, f. 21 – 22.

⁵² *Ibidem*, f. 22v.

⁵³ *Ibidem*, f. 24.

⁵⁴ D.J.V.A.N., fond *Filip Lahovary*, dos. 3, f. 2.

moșnenii din comuna Glăvile și moșnenii Amărăști, la miază-noapte moșnenii din comuna Scundu, la miază-zi moșia Orlești - Procupoia⁵⁵.

În orașul Râmnic, Elisabeta deține o siliște lângă localul prefecturii, pe care o cumpărase în 1872 cu prețul de 500 de galbeni⁵⁶. S-a păstrat și planul de expropriere a proprietății sale din Râmnicu Vâlcea, compusă din case, grădină, curte și han, cu dependențele lor, în suprafață totală de un hectar 1 375 mp, lucrat de inginerul L. Angelescu în baza încheierii Consiliului Comunal și aprobat de Comitetul Permanent⁵⁷.

⁵⁵ D.J.V.A.N., fond *Tribunalul Județului Vâlcea*, Mapă cu acte autentice, vol. IV, 1909, f. 23.

⁵⁶ D.J.V.A.N., fond *Prefectura Județului Vâlcea*, dos. 2 / 1872.

⁵⁷ D.J.V.A.N., *Colecția planuri*, nr. 302.